

29.6.2018

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi

Viite: TEM 1015/03.01.01/2018, TEM002:00/2018

Hallituksen esitys korkeakoulukeksintölain muuttamisesta

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry esittää, että

- uutta lakia sovelletaan muihinkin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) tuloksiin kuin vain Suomessa patentilla suojattaviin keksintöihin;
- korkeakoulut sisällytetään työsuhdekeksintölakiin;
- esityksessä huomioidaan paremmin ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan ominaispiirteet.

Hallituksen esityksen lähtökohtana on ”varmistaa korkeakoulukeksintölain ajanmukaisuus ja toimivuus nykyisessä toimintaympäristössä sekä yliopistojen autonomian ja tutkimustulosten vapaan julkaisemisen toteutuminen.” Osaamisen ja koulutuksen ministerityöryhmän 11.10.2016 asettaman virkamiestyöryhmän työskentelyn yhtenä tavoitteena mainitaan korkeakoulukeksintölain uudistaminen siten, että laki tukee tutkimustulosten tehokasta kaupallistamista.

Suurin osa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tuloksista on muuta kuin Suomessa patentoitavissa olevia keksintöjä. Useissa ammattikorkeakouluissa korkeakoulukeksintölain mukaista keksintöilmoitusprosessia sovelletaan käytännössä myös muihin toiminnan tuloksiin. Tämä johtuu siitä, ettei keksintöilmoituksen tekovaiheessa ja sen käsittelyprosessin aikana ole vielä välttämättä selvää, onko ko. keksintö patentilla suojattavissa. Menettelyllä halutaan lisäksi tunnistaa TKI-toiminnassa syntyvät hyödynnettävät tulokset laajemmin.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry esittää, että uutta lakia tulisi soveltaa muihinkin TKI-toiminnan tuloksiin, jotta sillä vastattaisiin esityksellä asetettuihin tavoitteisiin.

Nykyisessä lainsäädännössä avoin tutkimus määritellään korkeakoulun omalla rahoituksella tekemäksi tutkimukseksi ja sopimustutkimus tutkimukseksi, jossa on mukana ulkopuolista tutkimusrahoitusta. Avoimessa tutkimuksessa keksintöoikeudet kuuluvat keksijälle itselleen ja sopimustutkimuksessa korkeakoululle.

Nykyisen lainsäädännön voidaan katsoa tukevan tutkimustulosten kaupallistamista tilanteissa, joissa oikeudet ovat joko kokonaisuudessaan korkeakoululla tai kokonaisuudessaan tutkijalla. Usein näin ei ole, vaan immateriaalioikeuksien omistajuus jakautuu korkeakoulun ja yksittäisten työntekijöiden kesken. Esimerkiksi ammattikorkeakoulujen TKI-toiminta tapahtuu tyypillisesti yhteistyössä erilaisten toimijoiden kanssa. Vuonna 2017 ammattikorkeakoulujen TKI-toimintaan osallistui 13 000 kumppania, joista puolet oli yrityksiä. Joukossa on runsaasti pk-yrityksiä.

Nykytilan mukainen oikeuksien erottelu hankaloittaa osaltaan korkeakoulussa syntyvien keksintöjen hyödyntämistä.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry esittää hallituksen esityksen selkiyttämistä kaupallistamisprosessia koskevien haasteiden osalta. Selvimmin tämä tehdään siirtämällä oikeudet keksintöihin työsuhdekeksintölain mukaisesti. Ammattikorkeakoululla on yksittäistä työntekijäänsä paremmat edellytykset huolehtia tutkimustuloksen kaupallistamisprosessista. Korkeakoulujen sisällyttäminen työsuhdekeksintölakiin tukisi myös ammattikorkeakouluja TKI-toimijoina.

Ammattikorkeakoulut toimivat koulutuksessa ja TKI-toiminnassa tiiviissä vuorovaikutuksessa työelämän kanssa. Soveltavalla tutkimuksella ja kehittämistyöllä vastataan työelämän tarpeisiin mm. palveluiden, tuotteiden ja toimintatapojen kehittämisessä. Ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan euromääräinen volyymi oli viime vuonna 166 miljoonaa euroa.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry pitää tärkeänä, että hallituksen esityksessä tunnistettaisiin nykyistä paremmin nämä ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnan erityispiirteet.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Tapio Varmola
puheenjohtaja

Petri Lempinen
toiminnanjohtaja

